

Двадцять третя Міжнародна олімпіада з лінгвістики

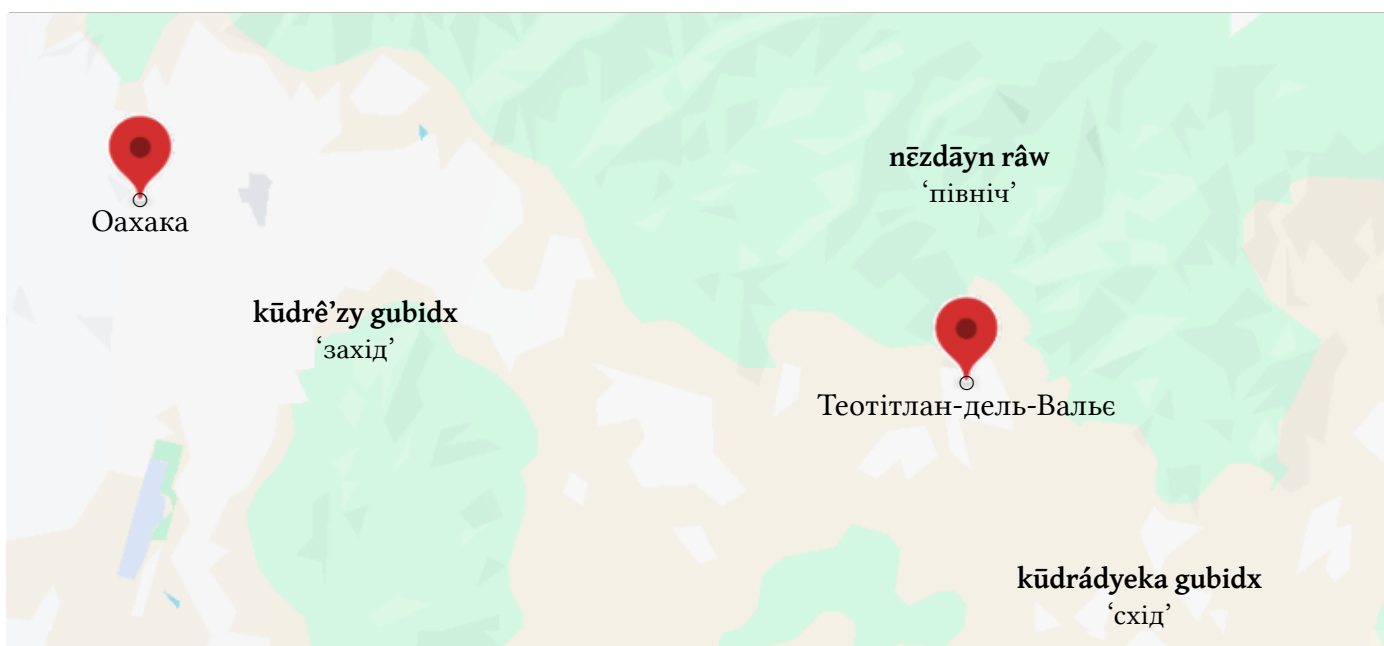
Бухарест (Румунія), 26 липня – 2 серпня 2026 року

Задача для командного змагання

Сапотекська мова Теотітлану-дель-Вальє належить до західної групи діалектів долини Тлаколула, частини ото-мангської родини мов. Нею говорять близько 5000 осіб в долині Оахака, Мексика. В Теотітлані-дель-Вальє існує легенда про **Kresěnsy** ‘Кресенсіо’, якого шанобливо називають **dāKrésěnsy** ‘дон Кресенсіо’, людину з гір Сьєрра-Норте — гірського масиву на північ від Теотітлані-дель-Вальє. Він міг перетворюватися на все те, чий дух він долав, від орла аж до вітру; він також крав у багатих, щоб дати бідним.

У сапотекській мові Теотітлану-дель-Вальє тон голосного виконує смислорозрізнювальну роль (низький: без позначки; середній: $\bar{}$; високий: $\acute{}$; висхідний: $\check{}$; спадний: $\hat{}$). Наприклад, **bell** ‘змія, риба’ має низький тон, **bēll** ‘якщо’ має середній тон, а **béll** ‘скільки (грошей)’ має високий тон. Голосні розрізняються також за потоком повітря (нормальний: без позначки; частково заблокований: $\textcircled{}$; повністю заблокований: $\textcirc\textcirc{}$). Тон голосного та потік повітря можуть змінюватися з різних причин, як-от навколишні звуки або певні процеси. Наприклад, складно підтримувати високий тон, коли потік повітря обмежений, тому тон стає спадним. Інший приклад можемо побачити, коли порівнюємо імена **Kresěnsy** та **dāKrésěnsy**.

△ **r** — слабкий одноударний *r*. **rr** — дрижачий *r*. **x** = *ш*. **xh** = *ж*. **tx** = *ч*. **dx** = *дж*. **y** = *й* у слові *йолоп*. **e** — закритий *e*. **ε** — відкритий *e*.

Map data ©2026 Google, INEGI

Частина I.

У цьому розділі подано переказ оповіді про дона Кресенсіо, зроблений пані Гільєрміною Баутістою Лоренсо, записаний та транскрибований Хірото Учїхарою та Амбросіо Гутьєрресом Лоренсо. У перекладі підкреслені слова або фрази позначають логічний наголос. У реченнях, які містять пряму мову, мовця вказують у дужках (лише в перекладі). У сапотекській мові Теотітлану-дель-Вальє коми позначають довгі паузи в мовленні, а пробіли — короткі паузи.

Оповідь подано у випадковому порядку на сторінці 3, а її переклад — у хронологічному порядку на сторінці 4. Оповідь поділена на дві частини. Перша половина оповіді відповідає перекладам 1–17 або реченням A–Q. Друга половина оповіді відповідає перекладам 18–41 або реченням AA–RR; однак у шести перекладах другої половини оповіді відсутні речення-відповідники в сапотекській мові Теотітлану-дель-Вальє.

Речення сапотекською мовою Теотітлану-дель-Вальє містять декілька запозичень, які записані курсивом як нижній індекс після перекладу кожного запозичення. Наприклад, “багатий_{rico}” означає, що слово сапотекської мови Теотітлану-дель-Вальє, яке відповідає слову “багатий”, запозичене з *rico*.

Подані нижче слова запозичені з іспанської мови:

• ‘віслиук’ < <i>burro</i> ;	• ‘слуга’ < <i>mozo</i> ;	• ‘багатий’ < <i>rico</i> ;
• ‘навіть, доки (до того часу поки)’ < <i>hasta</i> ;	• ‘бідний’ < <i>pobre</i> ;	• ‘тиждень’ < <i>semana</i> ;
• ‘година, час’ < <i>hora</i> ;	• ‘причина, мета’ < <i>razón</i> ;	• ‘магазин’ < <i>tienda</i> .

$\triangleleft \begin{array}{l} rr \text{ у слові } burro \\ r \text{ у словах } razón, rico \end{array} \right\} - \text{дрижачий } r. r \text{ у словах } hora, pobre - \text{слабкий одно-} \\ \text{ударний } r. c = \kappa \text{ у слові } kava. z = c \text{ у слові } selo. h \text{ не вимовляється.}$

Подане нижче слово запозичене з мови науатль: ‘мескаль’ < *mexcalli*.

$\triangleleft x = \text{ш. } c = \kappa \text{ у слові } kava.$

Мескаль — алкогольний напій з агави.

Місто Оахака — столиця мексиканського штату Оахака.

- (a) Поєднайте переклади 1–17 з відповідними реченнями A–Q.
- (b) Поєднайте переклади 18–41 з відповідними реченнями AA–RR. Напишіть “**немає**”, якщо речення-відповідник відсутнє.
- (c) Напишіть речення-відповідники сапотекської мови Теотітлану-дель-Вальє до тих шести перекладів, які їх не мають. Ви можете написати переклади в довільному порядку, але обов’язково вкажіть номер 18–41, який ви перекладаєте.

△ Речення А–Q відповідають перекладам 1–17.

- A. Gāxhbálūyān lādān xáridyε maskály.
- B. Gāxhgúnñi dāKrésěnsy, xhí txítô'n, xhí txítô'n maskálykán Llŵá'.
- C. Gāxhzé dāKrésěnsy nez Llŵá' zétā'wān máskálykī, zénēn dxmúsān txírúdxpúrrān.
- D. Gazūb xsilytε retyug dāKrésěnsy dūb térugwāyān.
- E. Gūlgúgwā dbúrr maskálykán. Gūlgúgwā lādúm maskálykán.
- F. Gullikā yúbyú, zilytε maskály rayápún, xhí txítô'nēn Llŵá'.
- G. Komnā'tē rizākān rūnyān zūynkī tūzyān, gūdīlyān tāt mūs gáknē lān.
- H. Kresěnsy bidyélān.
- I. Lē'n dāyn gáxyga logedxrē' gūbānyān.
- J. Lē'n teges rô'wtε rugwāyānén.
- K. Maskály batā'wān gáxhtxī'nga, txī'nga gūpān mēdy.
- L. Nā dūdxbā.
- M. Rrīkwte guk dāKrésěnsy kommaskály gulēn.
- N. Txianā tyóp xmán kánēn lādān, zilytε maskály ákábēdān.
- O. Txikytε gunñdān gūbāyn tébēnny nírak ryak bi.
- P. Zēky rūnyān gáxhribēn máskály.
- Q. Zittε mēdy gūpān, zittε mēdy gūpān.

△ Речення AA–RR плюс ще шість відсутніх речень відповідають перекладам 18–41.

- AA. Bāgály nāin?
- BB. Gāxhgúrkī byāk dāKrésěnsy tebidun rô'wtε.
- CC. Gāxhwénēn dxmúsān tédyēnd rô'wtε tésīdān xígyénēdān.
- DD. Gūltū', gūltū'. Tiptε nā bídunkán.
- EE. Maskály bānyān téretā'wānén Llŵá'.
- FF. Nā'tē gū dūxpúrrun, nā'tē gū dūxpúrrun.
- GG. Rēky bákātsān txī'n xmēdyān.
- HH. Targū'ntū gūltū', targū'ntū gūltū'.
 - II. Txibazūyndān lē'n dyēnd rô'wtēkī, gāxhgúnñi dāKrésěnsy, gūlkā' rátε nirikāztū txírúgūlgúgwāin dūxpúrrun.
 - JJ. TxigūkdāKrésěnsy bēngúl, lē'n dā:yn gūbānyān.
- KK. Txirútxiáruguyn kixhān gáxhryākān bídun, tékēdtúrúđēddi xsón xúr ridyēñ lē'n dyēndkī.
- LL. Txī'n niribān dāKrésěnsykī rūtā'wān Llŵá'.
- MM. Xtxī'nīn rīgīzyān rīkā' dxmúsān.
- NN. Xtxī'nīn rúđēdān dbēnny prúb nirādxāgān txiázyén.
- OO. Zēky gūk xkālānyān.
- PP. Zēky rūnyān tékēdrīgīxhdyān rátε nirizyēn, komaxt nākāytε rak txiryākān bídun.
- QQ. Zittε mēdy rāpā', zittε mēdy rāpā', zyēntε bēnny zāk gáknē.
- RR. Zyēntε xīndēky yū' rē, gūlkā', gūlkā' rátε nitxíka dūxpúrrun, gūlkā'.

△ Переклади 1–17 відповідають реченням A–Q.

(1) Дуже давно, [мені] сказали, став жити чоловік, який уміє перетворюватися на вітер. (2) Він став жити на пагорбі поблизу цього села. (3) Він назвався Кресенсіо. (4) Дон Кресенсіо став дуже багатим *rico*, бо став виготовляти мескаль *mexcalli*. (5) Він став продавати мескаль *mexcalli* і тоді потроху, потроху став мати гроші. (6) Він став мати багато грошей. Він став мати багато грошей. (7) Є дуже ранні ранки, коли дон Кресенсіо йде і ріже агаву, щоб [її] варити. (8) Він варить її в дуже великому горщику. (9) Він робить так, тоді виготовляє мескаль *mexcalli*. (10) Оскільки він відчуває, що робити ту (згадану вище) роботу самому дуже важко, він вишукав чотирьох слуг *mozo*, які можуть допомагати йому. (11) Тоді він навчив їх, як виготовляти мескаль *mexcalli*. (12) Два тижні *semana*, як він їх водив із собою, (а) вони вже виготовляли багато мескалю *mexcalli*. (13) Тоді дон Кресенсіо сказав: “Завтра ми можемо піти та продати. Завтра ми можемо піти та продати той (ближній) мескаль *mexcalli* у місті Оахака.” (14) (Слуга) “Ти правий. Ми маємо багато мескалю *mexcalli*. Завтра ми можемо піти та його продати в місті Оахака.” (15) (Дон Кресенсіо) “Навантажте віслюків *burro* тим (ближнім) мескалем *mexcalli*. Навантажте їх тим (ближнім) мескалем *mexcalli*.” (16) Тоді дон Кресенсіо ходив у місто Оахака, ходив і продавав той (згаданий вище) мескаль *mexcalli*, ходив і водив із собою своїх слуг *mozo* і своїх віслюків *burro*. (17) Ось, [це] є оповідь.

△ Переклади 18–41 відповідають реченням AA–RR плюс ще шести відсутнім реченням.

(18) Коли він прибув у місто Оахака, тоді він продав той (згаданий вище) мескаль *mexcalli*. (19) Тоді він привів своїх слуг *mozo* у дуже великий магазин *tienda*, щоб вони могли купити те, що зможуть привезти назад. (20) Коли вони прибули до того (згаданого вище) дуже великого магазину *tienda*, тоді дон Кресенсіо сказав: “Беріть все, що хочете, і навантажте його на наших віслюків *burro*.” (21) (Слуги) “Тут розташовано багато речей. Беріть. Беріть все, що наші віслюки *burro* зможуть віднести. Беріть.” (22) (Слуги) “Наші віслюки *burro* можуть нести багато важкого. Наші віслюки *burro* можуть нести багато важкого.” (23) (Дон Кресенсіо) “Скільки це буде (коштує)?” (24) Тоді, у той (згаданий вище) момент *hora*, дон Кресенсіо перетворився на дуже великий вихор. (25) Він перетворився на дуже великий вихор у тому (згаданому вище) магазині *tienda*. (26) Він робить так, щоб не платити за все, що він купує, бо стає навіть *hasta* дуже темно, коли він перетворюється на вихор. (27) (Дон Кресенсіо) “Швидко, ходімо. Швидко, ходімо.” (28) (Слуги) “Ходімо. Ходімо. Той (ближній) вихор є дуже сильним.” (29) Трохи з того, що той (згаданий вище) дон Кресенсіо краде, він продає у місті Оахака. (30) Він роздає ще трохи, [що] його слуги *mozo* беруть. (31) Він віддає ще трохи бідним *pobre* людям, яких зустрічає, коли вже вертався. (32) Таким стало його життя. (33) Таким стало життя дон Кресенсіо. (34) Він став робити мескаль *mexcalli*, щоб іти й продавати його в місті Оахака. (35) Він іде туди і бере речі, які може привезти назад. (36) А збираючись платити, він перетворюється на вихор, щоб ніхто не помічав (букв. не давав розум *razón*), у який момент *hora* він залишає той (згаданий вище) магазин *tienda*. (37) (Дон Кресенсіо) “Я маю багато грошей. Я маю багато грошей. Я зумію допомогти багатьом людям.” (38) (Слуга) “Дон Кресенсіо має багато грошей.” (39) Коли дон Кресенсіо став старим чоловіком, він став жити на пагорбі. (40) Він сховав там частину своїх грошей. (41) Кажуть, що він сховав ще трохи у цьому селі.

Частина II.

У цьому розділі подано переказ оповіді про дона Кресенсіо, зроблений Аною Гонсалес Гутьєрес, записаний Анжелою Гоу (авторкою) та Габрієлем Сваї. Ті двоє були іноземцями, тому слово “наш” не включає слухачів. Але оповідь звучить дещо більш невимушено, неформально, оскільки на час запису вони вже були знайомі з Аною.

Оповідь подано в хронологічному порядку, але переклади переплутані. Частини перекладів бракує. Ба більше, у перекладах відсутні підкреслення, якими позначаються логічні наголоси.

Подані нижче слова запозичені з іспанської мови: ‘сентаво, копійка, гроші’ < *centavo*; ‘спосіб’ < *modo*; ‘але’ < *pero*. Сентаво — монета невеликої вартості, подібна до копійки.

- (d) Поєднайте речення 1–11 з відповідними перекладами A–F. Напишіть “**немає**”, якщо переклад-відповідник відсутній.
- (e) Визначте слово чи словосполучення, яке має бути підкресленим у перекладах A–F. Якщо в перекладі немає слова чи словосполучення, на яке падає логічний наголос, напишіть “**немає**”.
- (f) Перекладіть п’ять речень, які залишилися. Якщо слово чи фраза виділені логічним наголосом, підкресліть їх. Ви можете написати переклади в довільному порядку, але обов’язково вкажіть номер 1–11, який ви перекладаєте.

(1) Binnyetrê’, nā, rinnīdān lān Krésēnsy. (2) Lān nán tébinnyet, rāknēn bēnny prub. (3) Txiázêdān yû’ rê rikīnān sēntāb. (4) Per lān kédráxhyēldyán témudx kanáknēn dūsô’n. (5) Lān ná txyākān bí, dyēkān bīsyê. (6) Āx zéky ná nírīnnyān lódūsô’n nirixhî’ sēntāb. (7) Āx zéky ná níbēllryākān bí. (8) Āx térākān sēntābkī lôdān térudēdānén dūsâ’ prūbūn. (9) Dūsô’n nirākīn téseñtāb kannāb bēllrākxhūdān bēll. (10) Lān gyēbā, gyēn ráknēn dūsâ’ prūbūn. (11) Āx zéky ná tédīdx xtê binnyetrê’ nigūknē dúgālbāyn xtê dūsô’n nirikīn dūnún.

- A. І таким — той, хто говорить нашій громаді, що гроші_{centavo} здобуваються (букв. вичавлюються).
- B. Але_{pero} він не знаходить засобів_{modo}, щоб допомогти нашій громаді.
- C. Безвідносно до того, скільки грошей просила наша громада, яка заробляє ледве копійку_{centavo}, якщо вони хворіють...
- D. Є цей хтось... кажуть, що він був звався Кресенсіо.
- E. Коли він уже приїжджав, щоб розташуватися тут, потрібні гроші_{centavo}.
- F. ... і щоб заробляти ті (згадані вище) гроші_{centavo} для них, щоб віддавати їх нашій бідній_{pobre} громаді.

Частина III.

У цьому розділі представлено сегмент дієслівної морфології сапотекської мови Теотітлан-дель-Вальє. Нижче подано низку дієслів у трьох формах: базова форма (без підмета) і ще дві форми, які передбачають підмет відповідно в 1 ос. однини і 3 ос. однини. Задля вашої зручності префікси в базовій формі відокремлені від кореня дієслова дефісами (-). У деяких формах високий тон ставиться на дефісі (^), щоб вказати, що попередній префікс призводить до того, що наступний голосний отримує високий тон. Нульовий маркер (Ø) використовується, щоб показати, що значення додається без жодних додаткових звуків. Значення форм 1 ос. одн. наведені у довільній послідовності. Умовна позначка *x* означає "когось", "щось/чогось" або "десь/кудись".

	Базова форма	1 ос. одн.	3 ос. одн.
1.	b-a-dxāg	badxāgá	badxāgān
2.	b-a-txa	batxâ	bātxān
3.	bi-dxiby	bidxĩbya	bidxĩbyān
4.	bi-dyε	bidyê	bidyēn
5.	g-a'-dxāg	gadxāgá	gadxāgān
6.	g-u-sēd	gusêda	gusêdān
7.	g-u'-txa	gutxâ	gūtxān
8.	gu-bix	gubixa	gubĩxān
9.	gu-gizh	gugĩzha	gugĩzhān
10.	gu-llyān	gũllyāná	gũllyānān
11.	gu-tyes	gutyésá	gutyésān
12.	gu-zĩ	guzyě	gũzyēn
13.	r-a-dxāg	radxāgá	radxāgān
14.	r-u-sēd	rusêda	rusêdān
15.	r-u-txa	rutxâ	rūtxān
16.	ri-bāyn	rĩbānyá	rĩbānyān
17.	ri-dxiby	ridxĩbya	ridxĩbyān
18.	Ø'-dyε	dyê	dyēn
19.	Ø'-llyān	llyāná	llyānān
20.	Ø'-tyes	tyésá	tyésān

	Значення 1 ос. одн.
A.	я викупив <i>x</i> (цілком)
B.	я можу/міг би зголодніти
C.	я можу/міг би наповнити <i>x</i>
D.	я можу/міг би стрибнути
E.	я можу/міг би залишити <i>x</i>
F.	я можу/міг би зустріти <i>x</i>
G.	я можу/міг би вивчити <i>x</i>
H.	я наповнив <i>x</i> (цілком)
I.	я наповнюю <i>x</i> (часто/зазвичай)
J.	я лякаюся (часто/зазвичай)
K.	я злякався (цілком)
L.	я перестрибнув (цілком)
M.	я залишив <i>x</i> (цілком)
N.	я живу (часто/зазвичай)
O.	я зустрічаю <i>x</i> (часто/зазвичай)
P.	я зустрів <i>x</i> (цілком)
Q.	я заплатив за <i>x</i> (цілком)
R.	я вивчаю <i>x</i> (часто/зазвичай)
S.	я зголоднів (цілком)
T.	я був розвернений (повністю)

(g) Поедняйте набори дієслівних форм 1–20 з відповідними значеннями в 1 ос. одн. А–Т.

Нижче подано два набори дієслівних форм, значення яких у 1 ос. одн. — ‘я чекаю (часто/зазвичай)’ і ‘я перебуваю в ситуації (часто/зазвичай)’ у довільному порядку. Як показано вище, деякі дієслова (зокрема, точно одне з наведених нижче) зазнають додаткових змін, коли вживаються з підметом у першій особі однини, залежно від значення дієслова.

Базова форма	1 ос. одн.	3 ос. одн.
ri-bēz	ribēzá	rībēzán
ri-bēz	ribēzá	rībēzán

(h) Визначте, який набір якому значенню відповідає. Поясніть, як утворилися форми 1 ос. і чому вони відрізняються одна від одної.

(i) Напишіть дієслівні форми сапотекською мовою Теотітлану-дель-Вальє, які відповідають перекладам 21–30.

21. він може/міг би злякатися
22. він може/міг би жити
23. він стрибає (часто/зазвичай)
24. він вивчив *x* (цілком)
25. я голоднію (часто/зазвичай)
26. я можу/міг би бути розвернений
27. я можу/міг би злякатися
28. я можу/міг би жити
29. я стрибаю (часто/зазвичай)
30. я вивчив *x* (цілком)

(j) Напишіть речення сапотекською мовою Теотітлану-дель-Вальє, які відповідають перекладам 31–35. Якщо є кілька способів перекласти слово чи вираз, використайте більш формальний варіант з Частини I.

31. Дуже давно я став жити на півночі, тоді я прибув до цього села.
32. Після того, як я зустрів орлів та змії поблизу того (згаданого вище) села, я міг перетворюватися на них.
33. Але коли я роблю так, я хочу всього, чого хочуть вони.
34. Коли сонце здіймається, я краду гроші багатих людей на заході.
35. А коли сонце заходить, я ховаю їх на сході, щоб моя громада могла жити.

—Анжела Гоу, Ніна Стадерман

Редактори: Сем’юел Амед, Акош Блашковіч, Михай-Александру Брату, Мілена Венева, Елісія Ворнер, Дмитро Герасимов, Ксенія Гілярова, Анжела Гоу, Станіслав Гуревич, Аїда Давлетова, Іван Держанський (техн. ред.), Ана Мета Долінар, Борис Іюмдін, Бруну Л’Асторіна, Дан-Мірча Міря (відп. ред.), Андрій Нікулін, Олексій Пегушев, Ян Петр, Олександр Піперські, Марія Рубінштейн, Кадзуне Сато.

Український текст: Олена Сірук (коректура: Дар’я Кривошеева).

Успіхів!

Двадцять третя Міжнародна олімпіада з лінгвістики

Бухарест (Румунія), 26 липня – 2 серпня 2026 року

Аркуш для відповідей: Команда _____

(a)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	

(b)

18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.
26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.
34.	35.	36.	37.	38.	39.	40.	41.

(c) Ви можете написати переклади в довільному порядку, але обов'язково вкажіть номер **18–41**, який ви перекладаєте.

_____.

_____.

_____.

_____.

_____.

_____.

(d)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----	-----

(e)

A.	B.	C.
D.	E.	F.

Аркуш для відповідей: **Команда** _____

- (f) Ви можете написати переклади в довільному порядку, але обов'язково вкажіть номер 1–11, який ви перекладаєте.

_____.

_____.

_____.

_____.

_____.

(g)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.

- (h) Визначте, який набір якому значенню відповідає. Поясніть, як утворилися форми 1 ос. і чому вони відрізняються одна від одної.

(i)

21.	22.	23.	24.	25.
26.	27.	28.	29.	30.

- (j) 31. _____
32. _____
33. _____
34. _____
35. _____

⚠ Жодні додаткові пояснення, окрім відповідей, не потрібні й не оцінюватимуться.